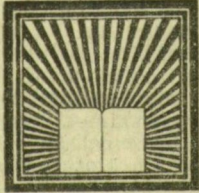

Búcsú a cigányteleptől

Tamás Ervin és Révész Tamás riportkötete

Magyarországon csaknem 350 ezer cigány él, akik a néprajzi sajátosságok ellenére sem alkotnak nemzetiségi csoportot. 1968-ban alakult a helyzetük javításával foglalkozó társadalmi bizottság, előzően az MSZMP KB Politikai Bizottsága hozott elvi jelentőségű határozatot, tavaly nyáron pedig a Minisztertanács tárgyalta átfogóan a beilleszkedés lehetőségeit, módzatait. 1961-ben a munkaképes cigányoknak egyharmada dolgozott rendszeresen, tíz évvel később viszont egy felmérés szerint a munkaképes korú férfiak háromnegyede volt már állandó, s mintegy 6 százaléka ideiglenes munkaviszonya. A cigányok negyötöde falun él, de a keresőknek csak 13 százaléka dolgozik a mezőgazdaságban. Rendkívül kevés a szakmunkás, gyakran változtatnak munkahelyet, 1964-ben kormányhatározat intézkedett a szociális körülmények megneveléséről, az akció kezdete óta

1975-ig az állam 700 millió forint hitelt adott nekik, ám jelenleg is még majd 30 ezer telepi lakás van az országban: a családok egy része, ha akarja sem tudna megbirkózni a lakásépítés, lakásvásárlás terheivel. Ilyen és ehhez hasonló, száraz tényekben is megmondható adatokkal szegi be Tamás Ervin könyvhétre megjelent riportkötetét (*Búcsú a cigányteleptől*). Bevezeti pedig történelmi dokumentumok puritán célszerűsággal válogatott-összeillesztett kalauzával, ahonnan a cigánykérdés messzi századok könyörtelen törvénycikelyeiből, leírásokból, tanulmányokból feslik elő, ami a tudati folyamatokat illeti, ma sem érvényesül. Közben nyolc riport: a kiskunmajsai telepről; a megvásárolt faluról, Alsószentmártonról; magyar fiú és cigány lány esküvőjéről Pályiban; a budapesti munkásszállásról; a volt uradalmi kastélyban berendezett csapó cigánykoléziáról stb. Putrik mélyről, tanácskörtől beszélgetések-

ből, vályogvetők mellől, italboltból és vonatok kártyázóinak térdasztaláról fölzipantva a képzeletnek tán romantikus, sűrű valóság-helyzeteiben azonban ellentmondásokkal terhes gondolatait. Mi kell ahoz, hogy fontos és gondos határozatokon, erkölcsi és anyagi segélyakciókon túl egyszerű megszűnjék a cigánykérdés? Az életforma megnyugtató és általános érvényű változása éppúgy függvénye, mint a jelen tudati állapotainak változása. Ez utóbbihoz járul hozzá Tamás Ervin könyve. A szerző Szegeden dolgozik, a Népszabadság tudósítója, mostani publikációit ugyanaz a problémáérzékenység, feszes logikai rend, élvezetesen leíró stílus jellemzi, melyek napi anyagaiban is föllelhetők. A kiadvány jeles értéke a társ-szerző Révész Tamásnak riporteri erényeket művészi fókókon hordozó, emocionális töltésű fotóanyaga. (Megjelent 11 ezer példányban, a Kossuth Könyvkiadónál.)

N. I.

Díjnyertes szegedi könyvek

A *Szegedi Nyomda* évek óta az élvonalban szerepel kifogástalanul előállított termékeivel. A Nyomdaipari Egyesülés zsűrije néhány héttel ezelőtt értékelt az elmúlt év legszebb könyveit. Közülük 13 szegedi könyv diplomát nyert. *Kiváló nyomdaipari termék* címmel és diplomával tüntették ki a következő műveket: Nagy Elemér: Mai finn építézet; F. Kárteszi: Introduction to Finite Geometries; Wataru Mayeda: Alkalmazott grafika; Publications Mathematicae; Gépipari mérnök zsebkönyve.

A *Jó minőségű nyomdaipari termék* címet érdemelt

te ki és mellé a kifogástalan munkát elismerő oklevelet a következő nyolc kötet: Dr. Házman István: Elektronikai alapáramkörök; Erdős Péter: Bér, profit, adóztatás; Decomposition...; Literacy and Social Change; Grundlagen de Geometrie; Operációkutatás a gyakorlatban; Analysis Mathematica; Sárközi András: Számelmélet.

A könyvhét eseményei

A mai eseménysor két rendhagyó irodalomórával kezdődik; a Gagarin iskolában Annus József, a Vendéglátóipari Szakmunkásképző Intézetben Sz. Lukács

— Evente két alkalommal értékeli zsűrink azokat a könyveket, amelyekkel benevezünk az országos versenyre — mondta Wenner Lajos, a termelési osztály helyettes vezetője. Általában 10–15 könyvünk nyer diplomát, és ez azt jelenti, hogy a vállalat a negyedik-ötödik helyet foglalja el a versenyző nyomdák között.

Július 1-től kötelező a biztonsági öv

Már csak egy hónap a türelmi idő — július 1-től hazánkban is általánosan kötelező lesz a biztonsági öv használata a gépkocsiforgalomban. E téma kapcsán — és a korábban született KRESZ-módosításokat elemezve — kedden tudományos ülést rendezett az Országos Közlekedésbiztonsági Tanács az Igazságügyi Orvostani Intézet budapesti központjában.

A napirenden egyetlen téma szerepelt: a biztonsági öv használata — tudományos kísérletek, statisztikai elemzések a közúti közlekedésbiztonság, a nemzetközi tapasztalatok tükrében. Dr. Somogyi Endre professzor, az Igazságügyi Orvostani Intézet igazgatója megnyitójában felhívta a figyelmet arra, hogy Magyarországon az utóbbi években 26–28 ezer olyan közúti közlekedési baleset történt, amely személyi sérüléssel járt. Évenként mintegy 1400 ember hal meg e balesetek következtében. Mindenképpen társadalmi jelentőségű tehát, hogy a biztonsági öv kötelezővé tételével is igyekezzünk megelőzni a közlekedési baleseteket.

Mint a tanácskozáson szó esett róla, rendkívül széles körű közlekedésbiztonsági megfigyelésekre, tudományos felmérésekre alapozták a biztonsági öv kötelezővé tételét. Kimutatták, hogy a balesetek száma az öv általános használatával körülbelül felére — a halálos kiemelésű sérüléseké meg ennél is nagyobb mértékben — csökkenthető.

Kiállítási napló

TAVASZY NOÉMI LINÓBA METSZETT ADY-IDEÉ. SEI láthatók a Közművelődési Palota kupolájában. A kiállítás kétszeresen is aktuális: részint kapcsolódik az Ady-centenárium egész éves szegedi eseményeihez, részint az ünnepi könyvhét gazdag programjához. A kiemelt évfordulók szinte minden esetben művészi állásfoglalásra készítik a társ-művészetek alkotóit is. Így volt ez többek között a Dózsa- és a Petőfi-évforduló idején, így van ez most is, amikor Ady Endre születésének 100. évfordulóját ünnepeljük. Ilyenkor képzőművészek, színművészek, muzsikusok fantáziáját kigyújtja egy-egy nagy szellem művészetének újrafelfedezése, újraértelmezése, életművének mai tanulsága. Az idén bizonyára minden eddiginél több Ady-idezés születik. Láthatjuk már a Fiala Művészek Stúdiójának pályázati anyagát, már a bélyecsabai Alföldi Tárlaton is fölűnt néhány Adyt idéző lap. Most Tavasz Noémi Ady-grafikaival találkozhattunk. A művésznő első sorban Ady költészetének drámaiságára érzékeny, s ez a drámaiság nagyszerűen jelentkezik a linómetszetek fekete-fehér ellentéteiben. Tavasz Noémi vállalja, hogy többet nyújt az egyszerű illusztrációnál, Ady személyiségének és verseinek bonyolultságát, mai nézőpontból szemléltető jelképségét is igyekszik tettenérni. Emléksorozata tartalmas művészi vallomás.

STÉHLIK JÁNOS ALFÖLDI TÁJKÉPEIBŐL a Képcsarnok pécsi bemutatóterme

rendezett kiállítást. A fiatal szegedi festőművész első képcsarnoki tárlatának különös hangulatot kölcsönzött az, hogy a hegyvonulatok karéjozta Pannon városban mutathatta be 35 alkotását.

Ez a kiállítás nem egyedülálló kuriozitás, nem véletlen találkozás. Mind többet hallunk Szeged és Pécs egymást közzöntő, egymás iránt érdeklődő gesztusairól. Gondoljunk csak arra, hogy éveken át a szegedi deszkáknak rendszeres vendége volt a Pécsi Balett, e város közönsége láthatta Lantos Ferenc Természet-látás-alkotás című didaktikai sorozatát, tavaly Szeged képzőművészei vendégeskedtek Pécsen, most a pécsiek csomagolnak, közelesem megnyílik bemutatkozó tárlatuk a Szegedi Képtárban. Ebben a folyamatban fontos és érdekes láncszem Stéhlík János pécsi tárlata.

T. L.

Tanácskozás a mezőgazdaság gépesítéséről

A Magyar Agrártudományi Egyesület rendezésében június 7-én kétnapos mezőgazdasági gépesítési tanácskozás kezdődik Sopronban. A konferenciáról kedden sajtótájékoztatót tartottak az egyesület helyiségében a szervező bizottság tagjai.

A tanácskozás a szarvasmarhatelepek gépesítésének kérdésével foglalkozik, ez azért különösen aktuális

Beszélgetéstöredék egy régi jegyzetfüzetből:

— Eloltottam a lámpákat. Bezártam a házat. Baktattam hazafelé, és gondolkodtam.

— Miről?

— Arról, hogy a munkám a háziasszonyéhoz hasonlít, aki bibelődik egy napig a vasárnapi ebéddel. A család aztán tíz perc alatt eltünteti a remekművet.

— Nem hisz a munkája értelmében?

A kisvárosi kultúrház előadója elhagyta a pályát. A biztosítási szakmában helykedvedt el, ahol majdnem kétszer annyit keresett. A riportot nem írtam meg.)

— Akkor?

— Nem tudom.

(Később hallottam, hogy az előadó elhagyta a pályát. A biztosítási szakmában helykedvedt el, ahol majdnem kétszer annyit keresett. A riportot nem írtam meg.)

Zsűritag voltam a Munka és műveltség vetélkedő városi döntőjén. A Juhász Gyula Művelődési Központ munkatársai napokkal a verseny előtt elküldték a játék forgatókönyvét. Amikor először végiglapoztam, meghökkenem egy kicsit. Sokallottam a befektetett munkát. Egy körülbelül háromórás vetélkedő előkészítésén ennyit fáradozni, ilyen pontos ko-

reográfiát készíteni hozzá? Vajon megéri?

Megéri. A vetélkedő kötelező ismeretanyaga társadalmunk, a munkahelyi élet és a világpolitika időszakos kérdéseit ölelte fel. A résztvevő tizenegy szocialista brigádnak számot kellett adnia arról, hogy mennyire járatos a Mindenki iskolájának tananyagában. A verseny végén Csongrád megye művészeti életere, itt született irodalmi és képzőművészeti alkotásokról, színházi előadásokról kellett élményadóan beszámolniuk.

Talán mondanom sem kell, hogy a zsűri nehéz helyzetben volt. Két csapat ugyanis, a Moziüzemi Vállalat November hetediké és az olajosok Münnich Ferenc brigádja minden kérdésre olyan egyszerű feleleteket adott, hogy Surányi Róbertné, a zsűri elnöke alig győzte emelgetni a táblát, rajta a maximálisan adható tíz ponttal.

A vetélkedőt szervezők arcan mérhető a népművelő munkája is, ha jól, lelkiismeretesen, szakszerűen végzi azt.

Eszembe jutott az a másikkal népművelő, akiből később biztosítási ügynök lett, s rájöttem, hogy nincs mit bankódni a hozzá hasonlók elvádlásán.

A zsűri persze döntött. Ez a dolga. Ezúttal úgy, hogy nem döntött. Mindkét brigád részt vesz majd a vetélkedősorozat területi döntőjén.

A versenyeknek persze csak egyfelől fontos eleme a sorrend, hogy ki kerül ki győztesen a küzdelemből. A másik dolog a fontosabb; az, hogy valamennyi csapat tagjai gyarapítják tudásukat, és nemcsak akkor, amikor felkészülnek az anyagból, hanem verseny közben is.

Mint talán már látható: az ilyenfajta vetélkedők azért jók, mert hű tükröi a szocialista brigádmunka mai valóságának. Ugyancsak brigádtágló hallottam: régebben sokkal kevesebb szó esett a hogyan élünk kérdéséről, s ez hiba volt. Tény, hogy a munka méri legjobban az embert, de nemcsak az!

*

Beszélgettünk a verseny után. Megkérdeztem, mi adja egy ilyen vetélkedőnek az értelmét.

— A munkáról és a műveltségről volt szó, nem? — kérdezett valaki vissza —, a kettő feltételezi egymást, szóval ez.

— Csak ennyi?

— Ez minden — mondta.

Petri Ferenc

Állásfoglalás a lakás-használatbavételi díj értelmezéséről

Az Építési és Városfejlesztési Minisztérium, valamint a Pénzügyminisztérium elvi állásfoglalást adott ki a lakás-használatbavételi díjról szóló jogszabály egyes rendelkezéseinek egységes értelmezése érdekében. Egyes tanácsok gyakorlatában ugyanis bizonytalanság mutatkozott a tanácsi bírlakás megállapított lakás-használatbavételi díjról engedélyezhető szociálpolitikai kedvezmény, valamint a lakás-kiürítése ellenében fizetendő pénzbeli térítés megállapításáról.

Azokban az esetekben, amikor a tanácsi bírlakás szociálpolitikai kedvezményben részesített bérlője másik városba vagy községbe költözik, s pénzbeli térítés ellenében a tanács javára lemond bírlakásáról, új lakóhelyén pedig másik tanácsi bírlakást kap, mindig felvetődik a kérdés, hogy az újabb bírlakás kiutalásakor kaphat-e ismét szociálpolitikai kedvezményt a lakás-használatbavételi díjból. Egyes tanácsok automatikusan ismét megadták a kedvezményt, holott az érvényes jogszabályok kimondják, hogy a tanácsi értékesítési lakást vásárló, valamint a telepszerű többszintes és egyedi többszintes lakóházat építő vagy vásárló személy részére az építési költségből, illetve az eladási árból adható szociálpolitikai kedvezmény ugyanazon gyermekek és más családtagok után csak egy ízben engedélyezhető. E jogalkotási célnak megfelelően kell megítélni a tanácsi bírlakásra megállapított lakás-használatbavételi díjból engedélyezett szociálpolitikai kedvezmény ismételt megadását is. Ennél fogva a tanácsi bírlakásnak az a bérlője, aki újabb tanácsi bírlakást kap,

csak olyan gyermeke vagy más eltartott családtagja után részesülhet szociálpolitikai kedvezményben, akit az előző kedvezmény megállapításánál még nem vetettek figyelembe, mert csak a lakáskiutalást követően született vagy később lett a bérlő eltartott családtagja. Ezt a körülményt természetesen az újabb lakás kiutalása alkalmával megvizsgálja a tanács lakásügyi hatósága. A kedvezmény megíté- lése után utólag azonban visszafizetés nem rendelhető el, mert a módosítás az állampolgár jóhiszeműen szerzett jogát sértene, ellenkező az érvényes jogszabályokkal.

Az ÉVM és a PM elvi állásfoglalása hangsúlyozza azt a jogszabályt, amelynek alapeve szerint a tanácsi bírlakás bérlési joga is pénz-

értéket képvisel. Ezért helytelen, jogalap nélküli egyes tanácsok lakásügyi hatóságoknak az az álláspontja, amely szerint a bérlési jogviszonyról a tanács javára lemondó bérlő csak a kiutalásor ténylegesen befizetett, tehát a szociálpolitikai kedvezménnyel csökkentett lakás-használatbavételi díjjal azonos összegű térítésre tartathat igényt. A bérlési jog értéke azonos a lakás-használatbavételi díj összegével. Tehát azt a személyt, aki tanácsi bírlakásáról a lakásügyi hatóság javára lemond és a lakást beköltöztető, tisztán, rendeltetészerű használatra alkalmas állapotban átadja, megilleti a bérlési jog értékének megtérítése, s a korábban kapott szociálpolitikai kedvezményt nem csökkenthetik a térítés összegét. Ennek az alapelveknek megfelelően azt a bérlőt is megilleti — ha a tanács javára lemond bírlakásáról — a lakás-használatbavételi díj összege, aki 1971. július 1. előtt kapta meg a kiutalást, amikor még nem kellett lakás-használatbavételi díjat fizetnie. (MTI)

Orosz tanárok konferenciája

Az Orosz nyelv- és irodalomtanárok Nemzetközi Szövetségének, a MAPRJAL-nak Csongrád megyei tagozata, valamint a megyei tanács művelődésügyi osztálya és a TIT orosz nyelv- és irodalomtudományi konferenciát rendezett tegnap Szegeden.

Az egész napos tanácskozást — amelyet a JATE aulájában tartottak — dr. Fenyvesi István tanszékvezető főiskolai docens, a MAPRJAL Magyarországi Szekciójának elnöke nyitotta meg. Köszöntötte a konferencia résztvevőit, köztük Schmidt Józsefet, a városi pártbizottság munkatársát, Barna Lászlót, a megyei tanács művelődésügyi osztályának helyettes vezetőjét. Üdvözölte a konferenciát dr. Tamasi Mihály, a megyei pártbizottság osztályvezetője, méltatta a MAPRJAL megyei tagozatá-

nak munkáját. Tagjai sokat tettek az orosz nyelv megszeretéséért és az orosz irodalom megismertetéséért. Tudományos konferenciáik — a mostani a második — a megye orosz tanárainak szakmai képzettségét növelik.

A konferencián elhangzó előadások három fő témakörbe csoportosíthatók: nyelvészet, irodalomtörténet, módszertan és országismeret. Az első előadást G. I. Makarova, a Moszkvai Puskin Orosz Nyelvi Intézet budapesti tagozatának igazgatója tartotta. „Az orosz mint idegen nyelv oktatásának határfoka meghatározását szolgáló kísérleti módszer” címmel. A konferencia résztvevői délután fejezték be munkájukat, a tanácskozáson zárózt mondott Forgó Pál, a városi tanács művelődésügyi osztályának vezetője.